



ZÁPIS O OBHAJOBĚ DIZERTAČNÍ PRÁCE DSP

Jméno studenta: MVDr. Jan NÁHLÍK
Narozen(a): 4. 5. 1979 v Písku
Studijní program: Zootechnika
Studijní obor: Zoohygienu a prevence chorob hospodářských zvířat
Forma studia: Kombinovaná
Školící pracoviště: KZVE FZT JU v Č. Budějovicích

Datum a místo konání zkoušky: 23. 6. 2022, FZT JU

Zkušební termín č.: 1

Název dizertační práce:

Prevence vzniku nebezpečných situací při kontaktu dětí se psy

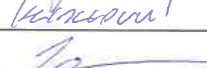
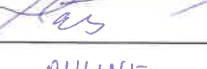
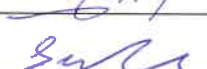
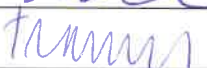
Výsledek obhajoby

Prospěl(a)

Neprospěl(a)

Zkušební komise:

Podpis:

Předseda:	doc. Dr. Ing. Zdeněk Havlíček; Mendelova univerzita v Brně, AF	
Členové	prof. Ing. Eva Straková, Ph.D.; VFU Brno, FVHE	
	prof. Ing. Jindřich Čítek, CSc.; FZT JU v Č. Budějovicích	
	prof. Ing. Martin Kváč, Ph.D.; FZT JU v Č. Budějovicích	
	doc. Ing. Helena Chaloupková, Ph.D.; ČZU v Praze, FAPPZ	
	doc. Ing. Naděžda Kernerová, Ph.D.; FZT JU v Č. Budějovicích	
	doc. MVDr. Lucie Hasoňová, Ph.D.; FZT JU v Č. Budějovicích (oponentka)	
	doc. Ing. Petr Sláma, Ph.D.; Mendelova univerzita v Brně, AF	
	doc. Ing. Roman Konečný, Ph.D.; FZT JU v Č. Budějovicích	
	doc. Ing. Jan Beran, Ph.D.; FZT JU v Českých Budějovicích	
	doc. Ing. Eva Samková, Ph.D.; FZT JU v Českých Budějovicích	
Oponent:	prof. MVDr. Ing. Pavel Suchý, CSc.; VFU Brno	
Oponentka:	Ing. Milena Santariová, Ph.D.; ČZU v Praze, FAPPZ	
Školitel:	prof. Ing. Jan Trávníček, CSc.; FZT JU v Č. Budějovicích	



OBHAJOBA DIZERTAČNÍ PRÁCE DSP PROTOKOL O HLASOVÁNÍ

Jméno studenta: MVDr. Jan Náhlík
Narozen(a): 4. 5. 1979 v Písku
Studijní program: Zootechnika
Studijní obor: Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat
Forma studia: Kombinovaná

Výsledek hlasování:

Počet členů komise: 11

Počet přítomných členů komise: 10 + 1 online

Počet platných hlasů: 11

Kladných: 11

Záporných: 0

Počet neplatných hlasů: 0

Zkušební komise:

Podpis:

Předseda:	doc. Dr. Ing. Zdeněk Havlíček.; Mendelova univerzita v Brně, AF	
Členové	prof. Ing. Eva Straková, Ph.D.; VFU Brno, FVHE	
	prof. Ing. Jindřich Čítek, CSc.; FZT JU v Č. Budějovicích	
	prof. Ing. Martin Kváč, Ph.D.; FZT JU v Č. Budějovicích	
	doc. Ing. Helena Chaloupková, Ph.D.; ČZU v Praze, FAPPZ	
	doc. Ing. Naděžda Kernerová, Ph.D.; FZT JU v Č. Budějovicích	
	doc. MVDr. Lucie Hasoňová, Ph.D.; FZT JU v Č. Budějovicích (oponentka)	
	doc. Ing. Petr Sláma, Ph.D.; Mendelova univerzita v Brně, AF	
	doc. Ing. Roman Konečný, Ph.D.; FZT JU v Č. Budějovicích	
	doc. Ing. Jan Beran, Ph.D.; FZT JU v Českých Budějovicích	
	doc. Ing. Eva Samková, Ph.D.; FZT JU v Českých Budějovicích	

Zápis z obhajoby disertační práce MVDr. Jana Náhlíka ze dne 23.6.2022

Téma disertační práce: Prevence vzniku nebezpečných situací při kontaktu dětí se psy.

Členové komise: doc. Dr. Ing. Zdeněk Havlíček (předseda), prof. Ing. Eva Straková, Ph.D., prof. Ing. Jindřich Čítek, CSc., prof. Ing. Martin Kváč, Ph.D., doc. Ing. Helena Chaloupková, Ph.D., doc. Ing. Eva Samková, Ph.D., doc. MVDr. Lucie Hasoňová, Ph.D., doc. Ing. Naďa Kernerová, Ph.D., doc. Ing. Petr Sláma, Ph.D. (on line), doc. Ing. Jan Beran, Ph.D., doc. Ing. Roman Konečný, Ph.D.

Oponenti: prof. MVDr. Ing. Pavel Suchý, CSc., doc. MVDr. Lucie Hasoňová, Ph.D., Ing. Milena Santariová, Ph.D.

Školitel: prof. Ing. Jan Trávníček, CSc.

Průběh jednání:

1. Předseda komise doc. Dr. Ing. Zdeněk Havlíček uvítal a představil členy komise, oponenty a školitele. Představil doktoranda MVDr. Jana Náhlíka, charakterizoval průběh jeho studia a jeho publikační aktivity. Konstatoval, že MVDr. Jan Náhlík splnil všechny požadavky individuálního studijního plánu a studijních předpisů pro doktorandské studium na FZT JU v Č. Budějovicích.
2. Školitel doktoranda prof. Trávníček uvedl své doporučující stanovisko a za nepřítomného vedoucího školicího pracoviště prof. Šocha přednesl i jeho kladné stanovisko.
3. Doktorand MVDr. Jan Náhlík přednesl na vyzvání předsedy komise prezentaci ke své disertační práci. Prezentace byla uvedena osnovou, součástí prezentace byla krátká rešerše problematiky, hypotézy a cíle, metodika, výsledky a jejich rozbor, závěr a doporučení pro praxi. Tabulky a grafy byly srozumitelné a přehledné. Prezentace byla zpracovaná na požadované odborné úrovni, její délka nepřesáhla 20 minut.
4. Předseda komise doc. Z. Havlíček požádal oponenty o přednesení svých posudků.
 - a) prof. MVDr. Ing. Pavel Suchý, CSc. ve svém posudku hodnotí práci kladně, vyzdvihuje kvalitu literární rešerše, práce přináší řadu zajímavých a využitelných výsledků. Oponent požádal o doplnění metodiky, zejména způsob výběru plemen psů. Oponent nemá k práci negativní připomínky, ocenil publikační aktivitu.
 - b) doc. MVDr. Lucie Hasoňová, Ph.D. ve svém posudku uvedla velké množství připomínek, zejména nepoměr mezi literárním přehledem a objemem vlastní práce (tabulková a výsledková část), založení výsledků pouze na dotazníkovém šetření, neúplný komentář k fotografické dokumentaci, v metodice nejasně definované rizikové faktory vedoucí k útoku psa na dítě, nejednoznačně definovaný věk dětí zapojených do šetření. Oponentka uvedla i formální připomínky k práci. Přes uvedené nedostatky doporučuje práci k obhajobě.
 - c) Ing. Milena Santariová, Ph.D. v posudku pozitivně hodnotí literární přehled, hodnotí jej jako komplexní sdělení, negativně hodnotí formální nedostatky v citacích. Připomínky vyjádřila i k názvům kapitol a jejich obsahu. Práci přes formální chyby doporučuje k obhajobě a oceňuje zaměření práce.
5. MVDr. Jan Náhlík postupně odpověděl na připomínky a dotazy uvedené v posudcích.
 - a) prof. Suchý s odpověďmi na dotazy a připomínky souhlasil a považuje je za úplné.
 - b) doc. Hasoňová vedla s doktorandem diskuzi, rozšířila své dotazy, zejména směrem k metodice. S odpověďmi na své připomínky a dotazy souhlasila, otázky považuje za zodpovězené.

- c) Ing. Santariová s odpověďmi na své dotazy souhlasila a považuje je za úplné.
6. Předseda komise doc. Havlíček poděkoval oponentům za posudky a konstatoval, že doktorand odpověděla na všechny dotazy a připomínky. Předseda následně otevřel vědeckou rozpravu a vyzval přítomné ke kladení dotazů.

a) doc. Samková:

1. Proč byly vybrány (voleny) rizikové situace uvedené v disertační práci? Odpověď: Ke kousnutí dětí dochází nejčastěji právě v situacích, které jsem vybral a vyhodnotil v disertační práci.
2. Jaká je rizikovost malých plemen (čivava, jezevčí)? Odpověď: Podle autorů DOUSEK a kol. (2001) nejčastěji v ČR kousnou právě jezevčík, malý teriéři a čivava, tedy rizikovost kousnutí od těchto plemen je poměrně značná.
3. Proč nebylo hodnocení rizikovosti situace odlišeno bodově (1 až 6 bodů)? Odpověď: Zvolili jsme hodnocení-rizikovost ano/ne místo bodové škály. Pokud by byla hodnocení dle bodové škály, musela by být jinak postavena metodika disertační práce - zejm. stejná emoce a komunikační signály vůči dítěti pro každou situaci (toto máme v plánu v další vědecké práci).

b) Ing. Santariová:

1. Dotaz, zda agresivní chování plemen typu pitbul nesouvisí také se sociálním postavením lidí, kteří si tyto psy pořizují. Odpověď: Ano, část lidí, kteří si toto plemeno pořizují jsou jako chovatelé naprosto nevhodní a jejich přístup může za nežádoucí chování psa

c) prof. Suchý:

1. Dotaz k nebezpečnosti nebo rizikovosti německého ovčáka a československého vlčáka? Odpověď: Německý ovčák je, co se týče agresivity, nebezpečnější než československý vlčák. Naopak, československý vlčák vykazuje výrazně více chování spojeného se strachem než německý ovčák

d) prof. Kváč:

1. Jaká je dědivost agresivity u plemen psů a lze-li (nebo jak) agresivitu výchovou tlumit? Odpověď: Některá plemena mají geneticky přenášenou agresivitu (např. anglický kokršpaněl). Agresivní chování lze tlumit výchovou - správná socializace, výcvik a u již agresivních jedinců záleží na typu agrese (systematická desenzitizace x podmiňování x protipodmiňování x habituace x případně i medikamenty).

e) prof. Trávníček:

Uvedl jako školitel, že se jedná o pilotní studii, volba rizikových situací odpovídá pravděpodobnosti kontaktu dětí se psy (místo, přítomnost dospělých osob a podobně), volba hodnocení rizikovosti dítětem ve škále 1-6 je vzhledem k věku a rozpoznávacím schopnostem dětí je obtížná. Školitel vyzdvihl význam působení

doktoranda ve školkách a seznamování učitelů se metodikou rozpoznávání rizikových kontaktů dětí se psy.

Všichni diskutující byly s odpověďmi doktoranda spokojeni. Předseda doc. Havlíček ukončil rozpravu. Požádal doktoranda a hosty, aby opustili před hlasováním komise jednací sál.

Proběhlo tajné hlasování. Předseda komise konstatoval, po sečtení hlasovacích lístků, že se hlasování zúčastnili všichni členové komise, bylo odevzdáno 11 hlasovacích lístků, všechny hlasy byly kladné.

Předseda komise doc. Havlíček informoval na veřejném jednání o výsledcích hlasování, poblahopřál doktorandce a popřál jí hodně osobních a profesních úspěchů. MVDr. Jan Náhlík poděkoval oponentům a všem členům komise.

V Českých Budějovicích

23. 6. 2022

Zapsal:

prof. Ing. Jan Trávníček, CSc.

Prof. Suchý odpovídi:

1. výběr plemen pro studii – ano, původní výběr byl širší, bylo zvažováno zejména jaké tzv. „bojové plemeno“ vybrat do naší práce – nakonec byl vybrán americký pitbulteriér, neboť se toto FCI neuznané plemeno objevuje poměrně často ve vědeckých pracích v souvislosti s útoky psů vůči lidem a zároveň je často terčem legislativního omezování chovu nebo pohybu. U typu psa klidného a rodinného byl od počátku zvažován zejména labradorský retrívr, neboť je toto plemeno všeobecně chápáno jako rodinný pes vhodný k dětem a přesto se objevuje ve vědeckých pracích jako často kousající plemeno. Největší úvahy byly u výběru malého reaktivního plemene – v úvahu přicházeli zejm. jezevčíci (DOUSEK a kol. 2001; DUFFY et al, 2008), nakonec bylo zvoleno plemeno Russell teriér, neboť se ve vědeckých pracích také objevuje jako kousající plemeno a zároveň vyjma JT je to nejčastěji chovaný teriér v ČR (TICHÁ, 2021). V další práci je plánováno rozšířit výběr plemene o německého ovčáka, rotvajlera a právě jezevčíka.
Nicméně konkrétní plemeno psa je ve vědeckých pracích velmi zavádějící. Pokud dojde k útoku psa na člověka, jsou kousnutí takzvaných bojových plemen častěji hlášena na policii, zatímco kousnutí nebojových plemen zůstanou ve větší míře nenahlášena (CREEDON a SÚILLEABHÁIN, 2017). Plemena nejvíce zastoupená v údajích o napadení psem se v průběhu času mění. To odráží spíše historické preference majitelů k chovu určitých plemen, než změny ve vývoji agresivních tendencí u jednotlivých plemen. Plemena nejčastěji zastoupená v publikovaných datech jsou dobově a geograficky populární a zároveň není možné určit poměr kousajících psů daného plemene v poměru k celkové populaci tohoto plemene v uváděné lokalitě. Označení plemena typu pitbulteriér je často uváděno u řady psů, aniž by byl skutečně ověřen jejich genetický původ. Tento jev může být ještě zvýrazněn v komunitách, které předtím již zažily útok psa plemene americký pitbulteriér (OVERALL, 2013). Zdroj, jak byla kousající plemena identifikována, je ve vědeckých publikacích jen zřídka specifikován. Uváděná plemena jsou často nedostatečně ověřena. VOITH et al. (2013) prokázali, že i lidé, kteří denně pracují se psy, nebo lidé považovaní za experty, vykazují malou spolehlivost při identifikaci čistokrevných plemen psů a téměř žádnou u kříženců. V důsledku toho jsou často milně označena plemena, která ve skutečnosti mají jen malý nebo žádný genetický vztah k uváděnému plemenu. OVERALL a LOVE (2001) provedli metaanalýzu 11 epidemiologických studií psích kousnutí v USA z let 1970 až 1996 a nenašli žádnou spojitost nebo trend u plemen, která se postupně objevovala v čele seznamu nejčastěji kousajících psů. Jediné plemeno, které se objevovalo pravidelně ve většině seznamů, byl německý ovčák.
2. útoky psů v ordinaci (frekvence, důvody, plemeno, pohlaví) – agresivní chování psa vůči lidem je pravděpodobně třetí nejčastější důvod konzultací majitelů kvůli nevhodnému/neakceptovanému chování psa. Na prvním místě je separační anxieta, na druhém agresivní chování vůči jiným psům. Frekvence těchto konzultací ohledně agresivního chování psa vůči lidem je přibližně 2-3 pacienti do roka. Nicméně řada majitelů agresivní chování svých psů toleruje a nepovažuje je za důvod k vyhledání

odborné péče. Například agresivní chování v ordinaci vůči majiteli nebo personálu naší kliniky je poměrně běžné a i když k němu dojde, tak majitel jen zřídka chce toto chování řešit s tím, že takto se chová jen u veterináře a doma toto chování nevykazuje. Setkáváme se i s pacienty, které musíme uvést do celkové anestezie nebo sedovat na zákroky, které jiní psi naprosto běžně podstupují v bdělém stavu. Z osobní zkušenosti musím říci, že na Písecku jsou nejčastěji agresivní němečtí ovčáci a dále dlouhosrstí zrzaví jezevčáci. Setkávám se i s agresivními Parson Russell teriéry, neboť toto plemeno bylo svého času populární a zároveň je obtížněji zvládnutelné na výchovu. Pokud již k útoku dojde, je jen zřídka chyba pouze na jedné straně. Většinou chybuje majitel psa, neboť ponechal svého psa bez dozoru s dítětem, případně mohl lépe provést socializaci/habituaci/systematickou desinzitizaci/protipodmiňování ve vztahu k dětem a také obecný výcvik poslušnosti psa a nácvik relaxace při kontaktu s dětmi. Dále chybuje rodič nebo osoba, která by měla dohlížet na vzájemnou interakci dítěte a psa, neboť ti by nikdy neměli být ponecháni zcela o samotě. Při kontaktu dítěte a psa mohou nastat situace, které nemůže samo vyřešit dítě a nebo pes. Zároveň zejména malé děti do 6 let nedokáží správně určit některé emoční stavy psa a komunikační signály, které dítěti vysílá, což může vést k následnému agresivnímu chování psa vůči dítěti. Dále může být na vině samo dítě, které nevědomě, ale často i vědomě (NÁHLÍK et al., 2010) provádí takovou interakci se psem, která následně vede k útoku psa vůči tomuto dítěti. Na vině může být samozřejmě i pes, ale v míře daleko nejmenší, neboť špatná socializace, výcvik nebo habituace na děti je chybou majitele psa a ne psa samotného a situace, při kterých dochází ke kousnutí jsou spíše zaviněné přístupem majitele psa, rodičů dítěte a nebo samotného dítěte než psa. Málokterý pes aktivně a bez příčiny vyhledává konflikt s dětmi. Jedná se nejčastěji o útoky na volných prostranstvích, kde dochází k takzvané predatorní agresi, kdy pes štvě dítě jako kořist. Ale i v těchto případech je na vině majitel psa, který měl zajistit psa před takovýmto chováním. O vině psa při útocích na dítě lze zvažovat např. u některých genetických linií kokršpanělů (PÉREZ-GUISADO et. al., 2006) nebo jedinců s neadekvátním metabolismem serotoninu (BARANYIOVÁ a LUESCHER, 2005) nebo tryptofanu (DENAPOLI et al., 2000).

3. současná obliba plemen a jejich povahová charakteristika – převažují malá a lovecká plemena. Z malých plemen jezevčáci, čivavy, Russell teriéři (zejména Jack), nyní jsou na vzestupu opět malí knírači. Z loveckých plemen irský setr, německý krátkosrstý ohař, český fousek a maďarský ohař. Z pracovních plemen je asi stále nejčastější německý ovčák. Malá plemena jsou spojena často s problematickým chováním, jsou často nedostatečně cvičena a jsou jim ve zvýšené míře tolerovány nejružnější behaviorální prohřešky – neposlušnost a agresivita (vůči jiným psům i lidem). Lovecká plemena jsou velmi aktivní, na což řada majitelů není připravena a přináší to nemalé problémy, neboť tyto psi jsou nedostatečně fyzicky a psychicky stimulováni a vyčerpávání a tíhnou k problematickému chování – okusování nežádoucích předmětů, neposlušnosti, útěkům při procházkách a agresivitě vůči ostatním psům. Němečtí ovčáci na Písecku jsou dle mého názoru nedostatečně socializováni a cvičeni a proto jsou velmi často obtížně vyšetřitelní a agresivní v ordinaci. Ve všech případech se ovšem jedná o nevhodný přístup ze strany majitele, nikoliv o vadu psa.

4. jak řešit útok psa na dítě – Pokud již k útoku došlo, velmi záleží na situaci, která útoku předcházela a na věku dítěte. U malých dětí je nutný setrvalý dohled nad interakcemi dítěte a psa, tak aby dospělá osoba včas zasáhla při rizikovém chování a nedošlo k eskalaci konfliktu (například když dítě položí svou ruku do misky psa, snaží se mu vzít hračku nebo ho probudit ze spánku). U starších dětí je již možná edukace, jak se chovat v přítomnosti psa. Pokud se jednalo například o agresivní chování psa ze strachu, je nutná práce i se psem a to pomocí systematické desenzitizace, habituace, podmiňováním a protipodmiňováním. Nicméně některé práce uvádí, že pokud je pes agresivní, bude toto chování pravděpodobně uplatňovat i v budoucnosti (GUY et al., 2001b). Pokud se jedná o agresivní chování spojené s dominancí, nebo častěji konfliktní/impulsivní agresi, je potřeba psovi nastavit jasná pravidla, podrobit ho důslednému výcviku a v rizikových situacích vždy dohlížet na interakci dítěte a psa. Pokud nelze výše popsaného dosáhnout, je lepší psa umístit k novému majiteli, který je schopen tyto pravidla uvést do praxe, případně do rodiny bez dětí. Nicméně i v takovém případě je vhodné, aby nový majitel se psem pracoval na odstranění tohoto problému.
5. vzdělávací programy pro předškolní děti – efekt vzdělávacích programů pro tuto věkovou skupinu je sporný (SCHWEBEL et al., 2011), nicméně někteří autoři uvádí, že i předškolní děti mohou ze vzdělávacích programů profitovat (WILSON et al. 2003), zejména pokud se zapojí také rodiče těchto dětí (WILSON et al., 2003; MEINTS et al., 2018).

vzdělávací programy pro školní děti – zde lze již poměrně dobře edukovat děti, jak se správně chovat v přítomnosti psa a to pomocí knih, plakátů nebo přednášek. Efekt také výrazně zvyšuje, pokud je do výuky zapojen živý pes.

Autor sám provozuje školičku pro štěňátka a vždy na jednu z hodin jsou přizvány děti různého věku a majitelům psů vysvětlujeme, jak psa na dítě správně zvykat a jak se chovat v různých interakcích dítěte a psa.

Autor disertační práce dále spolupracuje se základní školou Cesta v Písku při edukaci dětí o správném chování vůči psům.

Témata, která jsou s dětmi nebo majiteli psů probírána se zaměřují na situace, při jakých psa nerušit, zejména pokud pes spí, přijímá potravu, hraje si s oblíbenou hračkou nebo vykazuje známky agresivního chování nebo strachu. Také je doporučitelné nehladit jakéhokoli psa bez souhlasu jeho majitele. Dále je vhodné seznámit děti, jak se chovat při útoku psa, tedy otočit se zády a pokusit se pomalu odejít z dosahu psa. Při tom si krýt obličej a krk rukama. Pokud není možné dostat se z dosahu psa, je vhodné zůstat tiše stát. Jestliže pes dítě povalí na zem, musí se dítě stočit do klubíčka, tak aby si chránilo břicho a rukama si krýt hlavu, obličej a krk. Vhodné je ovšem také vzdělávat samotné majitele psů, aby i oni mohli předcházet těmto útokům.

6. Pokračování ve vědecké činnosti – autor disertační práce by rád toto téma dále rozvinul. Zejména by bylo vhodné rozšířit počet psů ve studii o další plemena, uvažováno je zejména o plemeni německý ovčák, rotvajler, jezevčík a čivava. Dále by bylo vhodné v této studii zavést hodnocení (např. od 1-6) pro přesnější zhodnocení vnímání míry rizika respondenty pro jednotlivá plemena. V neposlední řadě by tato

nová studie měla řešit nejen jednotlivá plemena a rizikové situace, ale také komunikační signály vyjadřované v dané situaci psem (dominance/strach/ambivalentní – konfliktní chování).

Odpovědi ing. Santariová

1. Literatura uvádějící vztah hmotnosti a agresivní chování

McGreevy, P. D., Georgevsky, D., Carrasco, J., Valenzuela, M., Duffy, D. L., & Serpell, J. A. (2013). Dog behavior co-varies with height, bodyweight and skull shape. *PloS one*, 8(12), e80529.

„Průměrná výška plemene vykazovala silně signifikantní inverzní vztahy ($p < 0,001$) při žvýkání lidí nebo předmětů, citlivostí na dotek, močením při ponechání o samotě, strachem vůči jiným psům, separační anxiitou, agresí vůči majiteli, žebráním o jídlo, těsnému vztahu k majiteli. I tělesná hmotnost vykazovala silně signifikantní inverzní vztahy ($p < 0,001$) s excitabilitou a malá plemena byla hlášena častěji jako hyperaktivní. Kromě trénovatelnosti byly všechny regresní koeficienty s výškou negativní, což naznačuje, že u různých plemen se chování s klesající výškou stává problematictější.“

Guy, N. C., Luescher, U. A., Dohoo, S. E., Spangler, E., Miller, J. B., Dohoo, I. R., & Bate, L. A. (2001). A case series of biting dogs: characteristics of the dogs, their behaviour, and their victims. *Applied Animal Behaviour Science*, 74(1), 43-57.

„Agresi, která by byla tradičně definována jako dominantní nebo majetnická, prokázalo 75,6 % psů alespoň v jedné ze 17 konkrétních situací uvedených v dotazníku. Psi s anamnézou tohoto typu agrese byli významně starší ($P = 0,02$) a s nižší tělesnou hmotností ($P < 0,001$) ve srovnání se zbytkem psů a měli větší pravděpodobnost, že budou mít strach z různých podnětů. Účinek strachu u těchto psů může být důležitý pro pochopení motivace a léčby problémů s agresí. Z toho, co majitel považoval za nejhorší incident kousnutí, 42,4 % bylo možné připsat chování, které se zdálo být charakteristické pro dominantní nebo majetnickou agresi.“

Stone, H. R., McGreevy, P. D., Starling, M. J., & Forkman, B. (2016). Associations between domestic-dog morphology and behaviour scores in the dog mentality assessment. *PloS one*, 11(2), e0149403.

„Menší psi mohou být vrozeně více reaktivní než větší psi“ a „kratší psi vykazovali agresivnější sklony a reagovali defenzivněji vůči asistentům“

Luescher, A. U., & Reisner, I. R. (2008). Canine aggression toward familiar people: a new look at an old problem. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 38(5), 1107-1130.

„Průměrná hmotnost i věk kousajících psů byly významně nižší ($P < 0,05$) oproti nekousajícím psům. Významnými faktory souvisejícími s kousnutím byly: pohlaví fena (zejména malého vzrůstu), přítomnost jednoho nebo více dětí v domácnosti, svědivá kožní choroba, agresivita u

jídla v prvních dvou měsících života, spaní psa v posteli a psi hodnocení jako hodně vzrušivý. U malých psů bylo navíc zjištěno, že koušou častěji pokud jsou vystaveni určitému životnímu stylu a zdravotním faktorům, což naznačuje vztah mezi velikostí těla a reaktivitou nebo možná větší toleranci majitele vůči agresí u menších psů. Kousající psi častěji projevovali strach z dětí, mužů a cizích lidí.“

Především ale autor chtěl porovnat data o kousnutí získaná od rodičů pokousaných dětí a porovnat je se stejnými staršími daty získanými přímo od pokousaných dětí (Tato data byla získána při sběru dat pro předchozí vědecký článek autora, ale nebyla publikována). Jelikož by ale malé děti špatně určovaly jednotlivá plemena, která je kousla, byl pro ně zvolen model malý-střední-velký pes s odpovídající váhovou kategorií. Proto i v dotazníku u disertační práce byl zvolen model s váhovými kategoriemi tak, aby bylo možné tyto dva statistické soubory porovnat.

2.

3. tyto údaje pochází z práce Kwan, J. Y., & Bain, M. J. (2013). Owner attachment and problem behaviors related to relinquishment and training techniques of dogs. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 16(2), 168-183. Jednalo se o psy typu pitbul a jejich křížence. Autoři uvádí, že identifikovali několik faktorů, které vedli k opuštění psů: nedostatečná emocionální vazba na psa, 100% pobyt psa mimo obydlí, problematické chování psa které majitelé považovali za závažné, přestože se psy chodili na výcvik majitelé nepociťovali chování psů jako dostatečně dobré. Je ovšem potřeba zmínit, že dalším nejčastěji opouštěným plemenem byli čivava a jejich kříženci.

Osobní názor – toto plemeno si často pořizují povahově poměrně specifictí lidé. Tito lidé nejsou příliš tolerantní k nevhodnému chování psa, často vyžadují od psa přísnou kázeň a netolerují neposlušnost nebo dokonce agresivitu. Někteří z nich neváhají utratit agresivního psa, neboť jsou přesvědčeni, že tyto plemena nesmí být za žádných okolností agresivní vůči člověku. Další skupinou osob jsou lidé, kteří si pořídí toto plemeno a nezávážně dopředu náročnost chovu takto velkého a silného psa. Následně jsou poměrně značně frustrovaní, když nezvládají manipulaci a výchovu takového psa a nevytvoří se mezi nimi silné emoční pouto, které by zabránilo majiteli v opuštění psa. Třetí skupinou jsou lidé, kteří také nezvládli výchovu a výcvik tohoto plemene, pes se již projevil agresivně vůči lidem a tito majitelé se bojí následků, které by mohl vyvolat další útok psa a proto raději psa umístí do útulku nebo utratí.

4. výběrem plemene – některá plemena jsou protektivnější než jiná (PRT oproti bernskému salašnickému psu)

Socializací – štěňata dostatečně a správně socializovaná jsou méně reaktivní (klidnější) a přiměřeněji reagují na podněty z okolí včetně vstupu osob nebo zvířat do jejich teritoria

Výchovou – dobře vychovaný a vycvičený pes je lépe ovladatelný a i při teritoriálním chování lépe zvládnutelný

Vytvořením vhodných/nevhodných podmínek – volné pobíhání na pozemku majitele, připoutání psa na řetěz, zmenšený prostor auta nebo přepravky

Výživou – nízkoproteinová dieta se sacharidy oproti vysokoproteinové dietě

(OVERALL, K. L. (2013). *Manual of Clinical Behavioral Medicine for Dogs and Cats*. 1st edition. Elsevier Mosby Publishing, St. Louis. ISBN: 978-0-323-00890-7)

DENAPOLI, J. S., DODMAN, N. H., SHUSTER, L., RAND, W. M., GROSS, K. L. (2000). Effect of dietary protein content and tryptophan supplementation on dominance aggression, territorial aggression, and hyperactivity in dogs. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 217(4): 504–508

5. Nízkoproteinové diety a tryptofan – nízkoproteinové diety ve spojení s vysokým obsahem sacharidů mohou tento efekt vyvolat, neboť mění plazmatický poměr aminokyseliny L-tryptofanu (Trp) k jiným velkým neurálním aminokyselinám (LNAA) a tak ovlivňují konkurenci Trp a LNAA u společných transportních mechanismů v hematoencefalické bariéře (Fernstrom JD. Dietary effects on brain serotonin synthesis: relationship to appetite regulation. *Am J Clin Nutr* 1985;42(suppl 5):1072–1082; Fernstrom JD. Dietary amino acids and brain function. *J Am Diet Assoc* 1994;94:71–77. Bjork JM, Dougherty DM, Moeller FG, et al. The effects of tryptophan depletion and loading on laboratory aggression in men: time course and a food-restricted control. *Psychopharmacology (Berl)* 1999;142:24–30). Většina bílkovin má nízký obsah Trp a jsou bohaté na LNAA, tudíž podávání diet s vysokým obsahem zhorší poměr Trp vůči LNAA, dojde ke zhoršení přenosu Trp přes hematoencefalickou bariéru a nižší koncentraci Trp v mozku. To ovlivní syntézu serotoninu, neboť Trp je biosyntetický prekurzor pro neurotransmitter serotonin, který je inhibitorem agresivního chování a to následně vede ke zvýšení agresivity. Psi, kteří mají v krvi nižší hladiny 5-Hydroxyindolactové kyseliny (5-HIAA), což je metabolit serotoninu, jsou dominantnější a agresivnější oproti jedincům s vyššími koncentracemi 5-HIAA (Reisner IR, Mann JJ, Stanley M, et al. Comparison of cerebrospinal fluid monoamine metabolite levels in dominant-aggressive and non-aggressive dogs. *Brain Res* 1996;714:57–64.)

6. kdo byl dohlízející dospělý u agrese psa vůči dítěti – tato otázka nebyla dále specifikována a autor souhlasí, že by to byla vhodná doplňující otázka. Záměrem autora bylo porovnat informaci, zda byl u útoku dospělý člověk s ostatními publikovanými vědeckými pracemi na toto téma (REISNER, 2011, ARHANT 2017).

Odpovědi MVDr. Hasonová:

1. Popis sad fotografií

„Vedle hračky“: dítě sedící na pohovce vedle psa, který leží na polštáři. Hračka pro psa je také na polštáři a dítě se hračky fyzicky nedotýká.

„Dotek s hračkou“: dítě sedící vedle psa, který leží na polštáři a dítě se dotýká hračky, která je umístěna mezi dítětem a psem.

„Objímání“: dítě i pes sedí na pohovce a dítě pevně objímá psa kolem krku.

„Oční kontakt“: dítě klečí před psem a hledí mu zpřímá do očí, aniž by se psa dotýkalo.

„U misky s jídlem“: pes přijímá krmivo z misky, přičemž dítě se této misky dotýká rukou.

Psi vykazují v situacích rozdílné emoce a komunikační signály od bázlivých až po přátelské.

2. Sahání psovi do misky

ano, autor považuje nejen sahání psovi do misky, ale i všechny ostatní fotografie prezentované v dotazníku jako potenciálně nebezpečné bez ohledu na plemeno nebo emoční stav psa. Naše práce naopak prokázala, že rodiče dětí naopak často při rozhodování upřednostňují plemeno oproti situaci, což je nebezpečná premisa.

3. Hodnocení úrovně znalostí respondentů a kde je uvedeno v disertační práci

-tyto informace obsahuje v metodice a výsledcích kapitola Identifikace rizika mezi dítětem a psy různých plemen a v různých situacích a v diskuzi kapitola Odhad rizika podle situací a plemen psů.

4. Rozdíl mezi situací vedle hračky a dítě se dotýká hračky

-nebyl rozdíl ve vyhodnocení situací „vedle hračky“ a „dotek s hračkou“ – u plemene labradorský retrívr a americký pitbulteriér opravdu nebyl zaznamenán větší rozdíl v odpovědích, u plemene Parson Russell teriér byl pozorován nárůst vnímání rizika u odpovědi „dotek s hračkou“, subjektivně lze zvážit, že na respondenty měla vliv změna pozice hlavy a upřený pohled PRT na hračku

5. Shrnutí práce podle hypotéz a cílů práce

Hypotézy:

1. Rodiče dětí ve věku do 6 let nedokáží přesně a správně identifikovat rizikové situace, ve kterých může dojít k útoku psa na dítě.

Tato hypotéza byla potvrzena.

2. Rodiče dětí ve věku do 6 let vnímají interakce dítěte se psem považovaným za bojové plemeno (americký pitbulteriér) za nebezpečnější než se psem obecně prezentovaným jako rodinný, klidný pes (labradorský retrívr).

Tato hypotéza byla potvrzena.

Cílem práce bylo prozkoumat a popsat situace, při nichž jsou děti v České republice kousnuty psem, prozkoumat úroveň znalostí dospělých osob dohlížejících na interakce dětí a psů a identifikovat rizikové faktory související s dohledem dospělých nad těmito interakcemi, které by mohly vést k pokousání dítěte psem.

3. Rodiče dětí ve věku do 6-ti let považují interakce dítěte s malým plemenem (Parson Russell teriér) za méně nebezpečné oproti plemenům velkým (americký pitbulteriér a labradorský retrívr).

- Tato hypotéza byla vyvrácena.

Odpovědi prof. MVDr. Suchý